

Tillæg til Wiinholt og Poulsen slægtsbogen fra 2008.

Ingelise Poulsen 2011

August Hansen, svigerfar til James Wiinholt Poulsen, fik jeg udstyret med titlen Hittebarn. En værre omgang vrøvl, som jeg nu får lejlighed til at rette op på. Bedre sent end aldrig!

Min forklaring – og undskyldning - er, at jeg åbenbart har lyttet med et halvt øre når snakken var om ham, og derfor fik den absolut fejlagtige opfattelse.

Det bliver der hermed rådet bod på, jeg har endelig taget mig sammen og fået fingre i den gamle søfartsbog, og i tilgift August`s små notatbøger. De viser sig at indeholde små guldgruber af tidsbilleder man kun kan blive i godt humør af at læse.

Man får virkelig indblik i hans opvækst, lykkelig trods dårlige odds. Ikke mindst møder vi hans lyriske sind, som udmønter sig i adskillige romantiske digte om fuglefløjt og naturens andre herligheder. Det er ikke til at vide hvorfor han kalder dem lydbilleder, men måske hørte han naturens lyde i sit indre øre mens han skrev? Skumsprøjtet har nok også lydt i øresneglen, det er i hvert fald spændende at læse om hans meritter til søs.

Han har også forfattet noget der minder om en hel Danmarkshistorie – den og de fleste digte har jeg dog udeladt her, næste generation skal også have noget at arbejde med!

Hans mor giftede sig ca.1900 med Carl Vilhelm Johan Petersen. De fik to sønner: Aksel 1902 og Villy 1903. Jeg er ikke stødt på en ægtefælle før ham, men det er da en mulighed.

Konklusion: Han var godt nok faderløs og svigtet af sin mor, men kærlige mennesker omkring sig kom han ikke til at mangle. Jeg har nydt at sidde og renskrive hans notater. De udgør en værdig og undertiden malende og morsom efterskrift.

Hans barndoms elskede Klosterskov

Lydbilleder fra min barndom

af Carl August Hansen 1958

Fra min tidligste barndom er jeg vokset op på en lille landejendom i Hønske ved stationsbyen Viby – dengang den første station efter Roskilde på Korsørbanen

Ejendommen var min bedstefars barndomshjem, men ejedes efter min oldefars død af min bedstefars yngste broder. (Albrecht)

Mine bedsteforældre som jeg voksede op hos flyttede ind i aftægts lejligheden da min bedstefar på grund af dårligt helbred ikke kunne hjælpe min bedstemor med at passe den fæstegård de havde overtaget efter hendes forældre. [*Beliggende Truelstrup - hus 5, Daastrup*]

Den hørte til baroniet Svenstrup, på hvilken gård min bedstemors fader havde måttet gøre hoveri-tjeneste, som skikken dengang var.

Dengang fik de fleste lært et håndværk, selvom de havde landbrug.

Navne på personer:

Bedstefar hed Jens Hansen, Væver - Bedstemor hed Karen - Bedstefars brødre:

Lars , Tømrer - Ole, Musiker - Albrecht , Musiker - og Søster Ane, gift med Anders Jørgensen

- og mange andre, som jeg skal beskrive efterhånden, når de er i forbindelse med de erindringsbilleder jeg vil beskrive.

Albrecht som havde ejendommen hvor jeg blev opfødt, vil i det første jeg skriver om, være i rampelyset. Han var musiker og spillede i sine unge år på Færggården i Roskilde, men fra jeg kan huske, var han holdt op og spillede nu kun ved festlige lejligheder i omegnen. Særlig ved fastelavnstid, hvor der på den tid blev holdt store gilder – der blev danset og også drukket en del.

Engang gik det galt da Albrecht skulle hjem fra gilde: Det var godt mørkt, som sådan en vinternat kunne være ude på landet. Hovedet var tungt og benene usikre. Albrecht havde sin violin under armen, og han faldt over en frossen knold. Han var så uheldig at falde ovenpå violinen så den gik i tusinde stykker.

Så gik turen til Roskilde til en instrument-mager som fik den samlet igen. Fra den tid måtte jeg følge med til gilderne for at støtte Albrecht og bære violinen. Det gav anledning til at jeg kom med til mange gilder. Det var en billig måde at more sig på. Gilderne er bleven afløst af Karneval, som er ikke så lidt dyrere. Jeg havde mange morsker , som drenge i byen ikke kender.

Jeg husker jeg var imellem 5-6 år og skulle prøve første gang at køre til mølle. Den lå ikke langt fra gården, så Albrecht kunne stå hjemme i porten og følge hele turen. Fra vejen op til møllen førte en kort vej. Der skulle jeg holde og vente til mølleren, som hed Anders Petersen, så mig. Han standsede møllen og kom ud og trak køretøjet op til møllen. Det var min første selvstændige køretur. Det var noget man som dreng i den alder er stolt af. Der var ligeledes den første gang jeg blev betroet at trække kører på græs, også vores ged, som jeg alt var meget gode venner med. Den kunne overfor andre være meget ond. I det hele taget var dyrene mellem mine bedste venner og legekammerater, da de fleste af min omgangskreds var voksne - bortset fra min plejesøster Emilie, som var 6 år ældre end mig.

Først da jeg kom i skole fik jeg jævnaldrende kammerater, hvilke ikke alle var lige gode. Når noget gik mig imod søgte jeg altid tilbage til dyrene – deres venskab var altid til at stole på.

Jeg havde en onkel og tante som boede i Hegnede. Min onkel [*Peder Hansen*] var skovarbejder i Klosterskoven. Det er en skov der hører til Baroniet Svenstrup. Han havde 6 børn – 4 drenge og 2 piger. Det var mine legekammerater når Bedstemor gik på besøg derovre.

Skolegangen havde jo sin charme, men også sine kvaler. Lektierne voldte mig ingen kvaler, men den indespærring i skoletiden faldt mig besværlig, og så den tvang og skolekammeraterne var ikke lige gode.

Det at jeg ingen far havde, gav anledning til mange stridigheder. Navnet *Uægte, Elskovsbarn og Proletar*, det bider når man er dreng. Da jeg ikke ville gøre Bedstemor ked af det, beklagede jeg mig aldrig når jeg kom hjem, og når hun spurgte hvorledes det var gået, var svaret altid ”godt”. Men, hvor jeg følte det dejligt når jeg så hjemme var sammen med dyrene. Så gik tankerne langt omkring på eventyrets vinger. Men – for mig var der lange udsigter – Først skulle jeg gennem skolen med alle dens kvaler og overvinde mange andre genvordigheder.

Som før meddelt var jeg faderløs og havde en mor som, efter at hun havde giftet sig, ikke interesserede sig så meget om min person. Men beskyttelse fik jeg hos min Bedstemor, som holdt meget af mig. – Hvilket hun måtte høre meget for af et par tanter jeg havde. Jeg måtte ofte høre om hvor godt jeg havde det: ”Så godt havde de det ikke da de var børn”. Det var nærmest som om jeg var deres yngre bror, og ikke søstersøn.

Et af de holdepunkter jeg havde var min plejesøster Emilie. Hun lærte mig at læse og skrive, det kom mig til gode da jeg begyndte at gå i skole – os senere hen i livet. Selv om jeg havde let ved at lære, brød jeg mig ikke om at gå i skole, hvis jeg kunne slippe fri.

Jeg husker den første vinter. Det blev tøjbrud, og lavningerne omkring blev til hele søer, som jeg i min fantasi opkaldte efter de forskellige have jeg kendte navne på. På vejen til skole skulle jeg passere en lavning. På marken ved siden af vejen dannede der sig et flodvand som gik i en bue over vejen. I min fantasi åbnede sig den mulighed, at når jeg ikke kunne gå på vejen, kunne jeg heller ikke komme i skole. Så vendte jeg om og gik hjemad igen, vejen var jo spærret! Et lille stykke henne, ved en ejendom hvor mælkeemanden Jens Olsen boede, mødte jeg hans datter Anna og min plejesøster Emilie, de skulle til Præsteforbereelse.

De spurgte hvor jeg skulle hen. ”Jeg skal hjem, for vejen er spærret af vand, så jeg ikke kan komme frem”, sagde jeg. ”Næh, holdt, min fine ven, den går ikke! Nu skal vi hjælpe dig frem”. – Så, imellem dem måtte jeg så vandre tilbage igen ad skole til, hvor jeg nu kom for silde. Det foregik udenom vandet i en bue.

Da jeg kom ind i skolen vakte det almindelig munterhed da de hørte grunden til at jeg kom for sent, så den undskyldning kunne ikke bruges mere. – Nå, der var jo andre måder at få sig en fridag på, og de blev jo også brugt. For – med den trang til frihed jeg havde, nød jeg mere at lege i mark og skov.

Den egn hvor jeg er opfødt var endnu, da jeg var dreng og ungt menneske, hævd bunden af gamle skikke og en del overtro. Og min – på mange måder gammeldags – Bedstemor, som ellers var temmelig intelligent, kunne blive meget vred hvis jeg gav mig til at fløjte når lampen var tændt: Det påkaldte det onde!

Man måtte ikke klippe negle om søndagen, så fik man bulne fingre.

Om julen måtte man ikke sy, for så betød det, at ens ligtøj skulle sys inden året var omme.

Første gang man tog en ny skjorte på, skulle man, mens man havde den over hovedet, drikke en mundfuld vand, ellers fik man utøj og mange andre ting.

Ligeledes troede hun på varsler – ting, jeg nok senere kommer i tanker om. Ellers var hendes tro enfoldig og sand, hvad hun også i sin daglige gerning viste. Hver fredag kom landposten med et ugeblad: ”Ugens Nyheder”. Så kom han altid ind og fik kaffe.

Han var stærkt troende - det vil sige Indremissionsk – hvorimod min Bedstemor var sand og enfoldig troende: Den som haver sig fortjent til den glæde som efter dette liv ifølge Skriften, er lovet deres. Deres

diskussion endte altid med at postbudet sagde, at man skulle være forvisset – og Bedstemor sagde altid at man måtte håbe. Jeg selv filosoferede over det, uden at blande mig. Min opfattelse er igennem tiden bleven den, at Bedstemor havde ret, da det står skrevet at ”Den der sig selv ophøjer skal fornedres, og at den som ydmygt beder, skal få livet”.

Livet har også lært mig, at man altid skal følge sandhed også når det gælder en selv, ikke alene kræve det af andre. Det kommer man længst med. Det opdagede jeg i min vidt forskellige færden gennem livet. Det gav mig et god grundlag og en god læresætning, som var bedre end hvis hun havde haft en sum penge at give mig.

Engang, da jeg følte mig generet af de små kår vi levede under, sagde jeg: ”Du kan tro, når jeg bliver stor, skal jeg købe et hus til dig og mig”. Hun svarede: ” Du skal være tilfreds med det du har, og aldrig slå større brød op end du kan bage, kun håbe du må være rask”. Det var et råd og et ønske som har fulgt mig igennem livet.

Bedstemor er for længst henfaren. Huset har jeg fået, men ved at følge det råd jeg som barn fik, sidder jeg nu godt i det – trods skiftende tider med Dyrtdid - Som ældre føler jeg at jeg nyder godt af det råd.

Nå, fra dengang er der sket så meget, både ondt og godt. Som følge af de små kår fandt jeg ud af at jeg måtte se at finde noget at hjælpe til med. Da jeg havde gået i skole et par år blev jeg rykket op i ældste klasse, hvilket gjorde at jeg om sommeren kun skulle i skole 2 halve dage om ugen. Så ville gårdmændene godt have os i sin tjeneste.

I tjeneste som 9-årig

Det benyttede jeg mig af, så en dag jeg var ovre i Hegnede og lege med mine fætre, gik jeg op til en gård hvor en af mine fætre tjente, og spurgte manden, som hed Hans Petersen, om jeg kunne komme til at tjene hos ham. Det kunne jeg godt – han spurgte mig hvad jeg skulle have i løn fra maj til november. Jeg sagde, at jeg skulle have 20 kr. og en uges ferie til sommer. Det gik han ind på, og han fæstede mig og gav mig, som det var skik og brug på den tid, 2 kr. i fæstepenge og håndslag.

Så var det sket med at lege hele tiden hen – nu var jeg blevet et led i Samfundet Danmark , og kæden af arbejdsdage på klokkeslæt varede så til jeg fyldte 65 år, hvor jeg trådte tilbage og kunne hellige mig min frihed og nyde min pension i mit lille hus. Nyde min have og tænke på de år der var svunde, med den omskiftende tilværelse jeg måtte føre før jeg nåede det punkt.

Men – tilbage til den dag hvor jeg fæstede mig hen: Jeg kom hjem glædestrålende og fortalte at nu havde jeg fået plads og skulle ud og tjene til maj. – ”Åh, sådan noget sludder dreng, du er jo alt for lille, og du hjælper jo også Albrecht”. ”Jamen, det får jeg ikke noget for, og det bliver ikke regnet for noget. Nej, nu skal jeg have løn og ferie, og her skal du se: jeg har fået 2 kr. i fæstepenge”. Så kunne hun jo se det var sandt. ”Så vil jeg håbe du skikker dig vel, så jeg ikke får sorg af dig, og gør ikke noget du skal skamme dig over. Den kone på gården hvor du skal til, var din mors barnepige til da hun var tøs”.

Nå – der var fra den dag endnu et par måneder til jeg skulle tiltræde pladsen, og jeg udmalede mig hvad jeg kunne få af tøj for den løn. Jeg syntes dengang det var mange penge, men med tiden blev jeg klogere og opdagede hvor billigt landmanden fik sit arbejde gjort. Men – dengang var jeg tilfreds.

Jeg nåede første maj 1901, hvor jeg stillede i pladsen. Det var store forhold sammenlignet med det lille sted hjemme. Først mit logi: det var nede i karlekammeret, der lå i staldgangen ved siden af hestestalden. Jeg skulle dele seng med karlen – det lurede jeg lidt på, for jeg var vant til at have min egen seng, men – man vænner sig til alt. Karlen var en flink ældre mand. Den første morgen blev der kaldt på os da konen og pigerne kom ned og malkede. Jeg var jo noget søvsnig, men lidt koldt vand i ansigtet ude ved vandtruget, så var søvnen væk og jeg fik tildelt mit arbejde.

Det begyndte med at hente noget h  og lægge det foran køerne, så de stod stille mens de blev malket. Så skulle jeg rense og str  under dem f r vi fik morgenmad, der bestod af smørrebrød og kaffe. Med det arbejde jeg havde gjort, var appetitten god. Da madtiden var til ende begyndte dagens arbejde.

Nu skulle køerne først have kraftfoder, s  vandes. Det var snart det værste arbejde, for det postes fra pumpen i gården gennem et rør ind i krybben, og det er utrolig så meget 24-25 køer kan drikke. Det syntes jeg dengang, for jeg var lille og pumpen var stor, men det gik, og alt kan blive en vane når man ved hvad man skal. Efter vandingen skulle de have roer, og sidenhen en ordentlig portion halm. S  var den omgang færdig. Det samme gentog sig om eftermiddagen

Men der er meget andet en dreng på gården kan lave: Der var ude bag gården en stor bunke br nde, både kvas og klodsbr nde, som i vinter var kørt hjem. Der var til et helt års forbrug. Det skulle henholdsvis hugges, saves og fl kkes og stilles op i stabler og stakke for at tørres. Det arbejde skulle jeg ordne imellem jeg r gtede kreaturer og andet arbejde, jeg skulle hjælpe til med.

En gang om måneden skulle der være storvask, hvor jeg skulle hjælpe med at bære vand og trække vaskemaskine. Der var mange ting sådan en knægt kunne bruges til, foruden at jeg skulle passe skolen. Jeg var flyttet fra Hønske skole til Gammer d skole. Den lå en tre kvarters gang fra Hegnede hvor jeg tjente. Forresten en dejlig tur hvis jeg bare havde haft tid til at nyde den, men nu da andre betalte min tid, var det bare med at skynde sig, og ikke være for længe om turen.

Helt uden at nyde turen gennem skoven kunne jeg, som altid har holdt af naturen, ikke, men så løb man resten af vejen. Husbonden var flink bare man passede det man blev sat til, og meget af arbejdet opfattede jeg som en leg, s  tiden gik meget godt. Men – den sorgløse barndomstid var forbi – dengang da ingen spurgte hvad klokken var når man var færdig.

Jeg var i to år på den gård. Imellem de ting jeg oplevede kan jeg huske der var en mand, Jesper, som boede oppe i noget der hed Hegnede Huse. Han havde et sted på 4 tdr. land temmelig leret jord, og ved siden af var han tr skomand. Tr skobundene lavede han selv af træ han købte i Klosterskoven. Han passede sin jord så godt, at den i afgrøde gav føde til lige så mange kreaturer som mange havde på 8-10 tdr. land. Han modtog også flere præmier fra Landboforeningen, og på Landvandring blev han altid besøgt. Men – det var det komiske ved ham jeg vil fortælle om:

Steder af den størrelse plejede gerne at l ne heste hos gårdmændene omkring, til markarbejdet, og så gøre gøre 12 til 14 dages høstarbejde. Men det ville Jesper ikke være afhængig af. Han havde en stor brun hest, og så vænnede han en af sine køer til at gå sammen med den n r han skulle pløje.

Nu kom Jesper op til gården med sine køer når de skulle til tyren. Mens vi ordnede det, skulle han ind og have ”en sort”. Det var kaffe med en snaps. N r han så kom og skulle have sin ko, gav han mig 5  re i drikkepenge. Det var rart med sådanne sm skillinger, for lønnen var jo 20 kr. for hele sommeren. Men en dag kom han med den ko som han brugte til at trække ploven sammen med hesten. Så kom han også med 5  ren, og jeg sagde i sjov, at de der kom med hoppe til hingst plejede at give 25  re til drengen. Jesper tog det med gemyt, han sagde: ”Så skal du have en ti- re for det der er imellem ko og hest”.

Jeg samlede også h rene sammen når jeg striglede køer. Når jeg havde samlet en papirpose fuld gik jeg op til Jesper med det. Han brugte det til at stoppe i overlæderet på træskoene han lavede. Så fik jeg en skilling, kaffe – og gratis træsko. Det var jo et godt plus til beklædningen, da træsko var fast fodtøj til daglig. Kun til eksamen, og når jeg skulle til København, fik jeg lædersko på, for de skulle jo gerne holde i flere år. Derfor – når man fik nye, var de gerne alt for store.

Jeg husker også fra dengang jeg var cirka 7 år gammel hjemme hos Albrecht. Som jeg f r har nævnt var han musiker og havde spillet i Orkestret i Roskilde i en restaurant som hed Trægården. Det interesserede ham mere end landbruget derhjemme. Der havde han en gammel mand, som hed Lars Jensen og var husmand hos ham i mange år. Ved den tid jeg her nævner var han fyldt med brystsyge så han ikke kunne døje at gå og pløje, så det skulle Albrecht altså selv gøre. Han fandt derfor ud af at jeg skulle lære at følge

heste. Der var på stedet to små russere, og ploven svarede i størrelse til hestene. Den kørte jeg så mens Albrecht sad på en græskant for engen af ageren og så efter at jeg lavede det ordentligt. Viste mig at stille på plov og seletøj, ting der senere hen i livet kom mig til gode, da jeg i mange år måtte virke ved landbruget. For – hvad man i den alder lærer, glemmes ikke så nemt, og lyst manglede jeg ikke.

Hvis lønnen havde været noget bedre og fritiden noget mere, var jeg nok blevet ved det land jeg holdt så meget af. Men den løn vi fik rakte ikke langt selv i de gode gamle dage, som mange taler så højlydt om. Men – de folk som taler sådan har aldrig kendt dem, eller også har deres forældre været velbesiddende. Ikke som jeg en forældreløs dreng, i hvert fald. Faderløs! Nå, det tog ikke humøret fra mig, for livet lærte mig at arbejde og klare mig selv.

Min Bedstemor gav mig et godt råd, som har fulgt mig hele livet, og selv når jeg nu er gammel og foretager mig noget: ”Aldrig at slå større brød op end de er til at bage” – et råd som, hvis det blev mere fulgt, var Danmark nok ikke i så stor valutigæld som det er i dag [1958], og folks tilfredshed var nok gennemsnitlig bedre. Ligeledes fik jeg det råd at opføre mig sådan at jeg kunne komme igen. Jeg var på seks forskellige gårde fra jeg begyndte og til jeg rejste fra landet.

En erindring 1901

Fra da jeg som 10-årig tjente på Klosterskovgården i Hegnede. Dens marker var nabo til skoven af samme navn. Der gik en vej fra skoven og tværs over marken, som kun var til transport af brænde fra skoven. Den var nærmest et hjulspor med græs langs siderne og mellem sporene.

Den græsstribe af unggræs blev brugt til græsning af vores mange får, som stod tøjret der hele sommeren. Der var også en vædder, som stod på fløjen. Disse får kom hjem om natten, og det var mit arbejde at trække dem ud og ind morgen og aften. Da det var et godt stykke at trække dem, fandt jeg en aften på at løse alle fårene, og til sidst vædderen, som jeg satte mig op at ride på. Når jeg red forrest skulle fårene og lammene nok følge efter, og da jeg altid havde været venner med dyrene, gik det også til at begynde med.

Men – nu var der dette, at de hver aften fik Kerne når de kom hjem, så de ville skynde sig. Da vi kom op til hovedvejen og drejede hjemad, tog vædderen fart på. Ulden på den er ret kraftig, og man fornemmer at skindet sidder temmelig løst, så det er meget vanskeligt at holde den rigtige rytterstilling. Efterhånden lå jeg hen ad ryggen og klanrede mig fast med begge hænder boret ned i ulden for ikke at falde af. Således gik den vilde jagt hjem ad vejen med får og lam i hælene. Vi skulle lidt ind i byen for at komme til indkørslen til gården, og da det var blevet observeret på hvad måde jeg kom hjem, havde der ude ved vejkanten samlet sig en del tilskuere. Der blev almindelig grin da jeg kom, og det gik godt. Manden jeg tjente hos var imellem dem der så mig og sagde: ” Det er en værre karl, ham”.

Efterår 1901

Atter gulnes løvet og begynder at falde til jorden, hvilket tyder på at sommeren er på hæld. Hjemme på landet som dreng glædede jeg mig til når høsten var i hus og marken bar. Så blev køerne sluppet løs, og tiden gik ind for mig som vogterdreng. Mange gange måtte man løbe efter køerne for at de ikke gik ind i roestykket eller skoven. Begge dele kunne de godt lide. En dag fik jeg mig en ordentlig forskrækkelse:

Et par kvier var sprunget over skovgærdet, ind på en skoveng. Da man dengang altid hele sommeren lige til efteråret var barbenet, var man let til bens når man skulle løbe efter dem. Nok så let sprang jeg over gærdet for at jage dem tilbage. I det jeg landede i det høje græs var der en klam ting der snoede sig om mit ene ben. Jeg sprang så højt som jeg aldrig tror jeg har gjort før, og det hele i mig stivnede. Jeg følte at hjertet sad helt oppe i halsen, for jeg tænkte at det måske var en hugorm. Da jeg endelig fik mig sundet lidt og mærkede at jeg ikke blev bidt, så jeg at det var en stålorm, som er en ufarlig størrelse.

Det er en af de ting man oplever som vogterdreng. Livet former sig som en frihed, og i fantasien følte man sig som en hel konge med køerne som undersåtter. (Aug. Hansen 2. okt. 1958)

Til søs

Da jeg var fyldt 18 år kunne jeg, uden at have værges tilladelse, få søfartsbog så jeg kunne komme ud at sejle, et ønske jeg i mange år havde kælet for. Det var næsten det eneste Bedstemor var ked af, for hun havde aldrig været uden for sognet. Den længste tur hun tog var når hun tog til København.

Dengang jeg sagde farvel, havde jeg hele min ejendom i en pakke på min cykel, og hendes gode ønsker fulgte mig på vej. Der var et par bønder som ville have mig i fæste, og da jeg sagde at jeg skulle ud i verden og se mig om, sagde de, at når det nåede vinter, gik det nok ligesom et par andre der var taget ud: De kom hjem og bød sig i arbejde for føden. Men de kendte mig alligevel ikke rigtigt, for jeg vendte aldrig tilbage til det landarbejde jeg forlod.

Jeg kom til at begynde med som medhjælper med en kvase hele sommeren fra Kalvehave. Det var en flink familie jeg kom hos. Manden hed Peter Skov. Vi fiskede i Smålandshavet fra Bøgestrømmen mod Præstø Bugt til Masnedsund, nede hvor nu Storstrømsbroen går over til Falster. Han ville gerne have skaffet mig arbejde nede hos bønderne om vinteren, men det var ikke det jeg ville. Så da han holdt op om efteråret, for han var på Sukkerfabrikken i sukkerkampagnen, fik jeg min afregning og tog til København.

Der var inden for familien sket så meget på det halve år. Albrecht havde solgt gården hvor jeg var opfødt og Bedstemor var sammen med sin datter Inger flyttet over til Viby Stationsby og fået lejlighed. Hendes ben var blevet så dårlige, så hun kunne ikke være alene. Albrecht var bleven syg efter at han var flyttet fra gården. Var kommet til København for at blive opereret, men døde efter operationen. Så jeg kom lige ind til byen så jeg kunne komme med til hans begravelse.

Jeg skulle søge ny hyre, hvilket blev med en damper som skulle til St. Petersborg, videre til London og tilbage til Rusland. Min tanke om romantikken til søs fik der ombord et slemt knæk. Der ventede flere øretæver end klap, men kaptajnen var en mand jeg aldrig vil glemme. Han tog mig i forsvar imod en 2. Styrmand som var en rigtig slem fyr. Han slog gerne en ørefigen med knyttet hånd. Men – meget oplevede jeg på turen, så og var steder som mange turister ville ønske at se.

Vi rejste som før fortalt til St. Petersborg, derfra til London, tilbage til St. Petersborg. Derfra til Rotterdam, til Swansea, Cardiff og Catania. Derfra til Algier, videre til Antwerpen, Swansea, Tunis, Girgenti, Dunkerque, Bremen, Grangemouth, og anløb så Reden, hvor jeg gik i land efter at have været ombord 9½ måned. Jeg blev påmønstret som Jungmand, men kaptajnen mønstrede mig ombord til Letmatros, som hvilket jeg afmønstrede.

Om denne tur:

”Min første nattevagt”

Vi var just til ende med turen fra London til St. Petersborg, lastet med kul. Det var første rejse på langvejs, jeg som Jungmand gjorde til søs. Skibet, ”Excellence Pleske” var en udpræget kul- og træslæber af den slags som mellem søfolk kaldes ”Tramper”. Jeg var kommet ombord i København da den var på gennemrejse. Nu var mit ønske blevet opfyldt: At komme med et skib ud at sejle til fremmede lande og havne. Sådan rigtig at føle sig fri som trækfuglen efter at have henlevet sin barndom bag køer og får, og alt hvad ellers en bondedreng er med til når han skal tjene for sit brød.

Jeg husker tydeligt endnu da jeg om morgenen forlod hjemmet, en rigtig grå og barsk efterårsmorgen, med en grøn hjemmelavet kasse og pakke som indeholdt min rørelige ejendom, hvilket var sparsomt: Et par tynde uldtæpper, et par sæt tøj, men ingen søstøvler. Ingen, som ikke selv har prøvet at sejle, ved hvordan de mangler når stormen larmer og søen pisker. Skibet kastes hid og did, og sø efter sø skyller hen over skibets dæk og kommandobro.

Det havde jeg allerede fået føling med på de 2½ døgn vi havde været om at sejle fra København til St. Petersborg, og da stillingen jeg havde som Jungmand medførte at jeg skulle være her og der og alle vegne, blev mangelen mere følt. Det romantiske billede af livet til søs, jeg hjemme som dreng havde følt, falmende ikke så lidt i virkeligheden. At kammeraterne heller ikke var rene engle, blev sagen ikke bedre af. Men nok med det! Humøret var ikke brudt, og med bondens sindige og stædige natur tænkte jeg, at det nok blev bedre når først vanen med livet til søs var der.

Altså – tilbage til det punkt at vi var ved at komme ind til St. Petersborg. Vi var tæt inde ved Kronstadt, som vi skulle passere for at komme ind til Staden. Ja – I kan tro der var noget at se: Den store fæstning med sine berømte fangehuller, som jeg havde læst om hjemme. Der gik et helt gys igennem mig ved synet af den storslåede mægtighed som den viste for mig. I en havn indenfor fæstningen lå de Russiske krigsskibe side om side, med store kanoner og meget andet drabeligt skyts. Bag alt dette hævede sig forgyldte kupler fra en kirke, sådan bruges det i Rusland.

Jo – det hele føltes fremmed for mig, og dog var der noget ved det hele som trak – noget jeg ikke dengang forstod. Selv om jeg er blevet ældre, mere erfaren, og har set mange andre ting hvor jeg er kommet rundt på min færden, er der stadig i mine tanker noget af det man kalder længsel når jeg kommer til at tænke på Rusland: Det første indtryk jeg fik da vi passerede Kronstadt og fik lods ombord for det sidste stykke sejlads til St. Petersborg havn, som ligger et stykke derfra. Forbi en skovkyst, som jeg fik at vide var en park der omgiver Zarens sommerslot. *Zakop Zelo [Kadriorg]*. Det lå så højt så man fra søen skuede dets kupler og spir over trætoppene, og mindede mig om Enkekejserindens slot Hvidøre ved Klampenborg som, selv om det er smukt, dog er fremmedartet.

Snart så man af den stærkere trafik af større og mindre fartøjer, at man nærmede sig havnen. Snart dukkede også byen frem. Først træ-havnen med de mange pramme, alle stuvende fulde af træ – lige fra store tykke bjælker, til fine høvlrede brædder – og bundter sirligt stablet i overbyggede pramme. Overalt rørte sig liv ombord. Russere – de ægte rødskæggede, fåreskindsklædte kraftige mænd, alle med lange støvler af den type som vi hjemme i Danmark er vant til at kalde for russere.

Forbi træ-havnen, som strækker sig over et stort areal, kom vi forbi Petroleums-havnen med de store tankanlæg, og endelig nåede vi til Korn-havnen med de store kornsiloer, hvor vi skulle lægge til. De ligger på højre side af Neva floden, lige i udkanten af byen. Vi kunne svagt derfra hvor vi lå, skimte Nevabroen, og bag det se hele byen brede sig. Der var et åbent stykke land mellem siloerne og byen. Den del der vendte imod os var arbejderkvarteret – temmelig lave og uanselige træhuse, grå og triste at se mod de store flotte bygninger man i baggrunden skuede.

Nå, men jeg havde ikke tid til at dvæle for længe ved de for mig nye indtryk. Som Jungmand ombord måtte jeg være med overalt – og helt så hurtig som muligt. Rask med at fire på en fortøjning – så med at løbe med Korkfinter. ” Skynd dig lidt, Knægt ! Hvad kigger du nu efter? ” – hørte man til stadighed lyde over dækket. Vi fik fortøjet, så kom Styrmanden hen og meddelte mig, at jeg kunne gå ned og sove, for jeg skulle være vagtmand, det var min tur.

Jeg stod noget og kiggede på det travle liv som snart rørte sig ombord, såvel som på kajen, for de begyndte at losse vores ladning med det samme. Jeg gik så ned i lukafet for at sove, hvilket det kneb med, da det både var dag endnu, og dampspillene lige over mit hoved ramlede og skramlede. Men et fik jeg dog tid til: Det var at lade mine tanker passere revy for mig, om det meget jeg havde set siden jeg forlod stald og mark hjemme på landet.

Dette med at holde nattevagt var jeg jo ikke så stolt af, da jeg havde hørt hårrejsende fortællinger af de andre matroser om, hvorledes vagtmænd blev overfaldet og somme tider slået ihjel om natten når de gik alene på dækket. Sige noget om min angst skulle jeg nok lade være med for ikke at blive til grin og kaldt for en kujon. De par timer jeg havde fri gik hurtigt. Jeg skulle, som de kalder det, ”skaffe” – hvilket er det samme som at spise.

Min vagt gik fra kl. 6 aften til kl.6 morgen, jeg kom på dæk og fik af Styrmanden ordre til at passe godt på det hele, både fortøjninger, tyve og alt hvad der ellers var ombord. Indvendigt tænkte jeg: ” Ja, du kan sagtens, du har fri nu og kan sove hele natten”. Jeg havde aldrig på landet tænkt hvor dejligt det var at sove hele natten, for der var jo ikke noget der hed vagt, og jeg ønskede bare at klokken snart var 6 morgen. Styrmanden kunne jo ikke se hvad jeg tænkte, og sagde bare ”god vagt”, forsvandt ned i sit lukaf og overlod mig til mine egne betragtninger og tanker.

Nå – men falde i staver kunne jo ikke hjælpe, ville jeg være sømand måtte jeg tage hvad der fulgte, også nattevagt. Jeg lod de triste tanker fare og gik hen til kabysen og fik mig en sludder med min ven kokken. Vi havde, straks jeg kom ombord, sluttet venskab, og det kom mig til gode på mange forskellige måder, også nu jeg skulle have nattevagt. Nu er det så heldigt, at landgangen, en træbro der går fra skibets dæk og ind på kajen, lå lige over kabys døren, så man kunne indefra holde øje med alt som fra land nærmede sig den. Kokken havde altid en lækkerbiskken at undvære i form af en bøf, eller andet lækkert fra Kaptajnens middag.

Da jeg nu skulle gå hele natten alene på dækket, spurgte han mig om jeg ville ordne kabysen for ham, så han kunne få før fri. Så skulle han nok sørge for lidt godt jeg kunne kræse mig med i løbet af natten. Det ville jeg gerne, både fordi tiden så gik bedre, og jeg kunne være lidt i lunet. Natten på den tid er kold i St. Petersborg . Jeg vil sige Jer, som ikke har prøvet en nattevagt ved et Russisk kornmagasin, med den kuende stilhed og det der rugende mørke, aner ikke hvor lang natten er før man hører den første kusks tilråb til sin hest, og de første menneskers sang på deres morgenvandring til deres arbejde, ligesom Paraguays indianere når de på floderne ror deres lette barkkanoer.

Den første del af aftenen går hurtigt, stadig er der nogle af kammeraterne der har været i land, som kommer tilbage. Nogle af dem i oprømt stemning. Den russiske vodka som er noget lignende den danske brændevin, er nationaldrik, og havde gjort sin virkning. Men snart blev klokken så mange så den sidste efternøler kom ombord. Nu var alle for og agter til køjs, og jeg var overladt det hele. NU blev tiden lang, først gik jeg en tur rundt hele dækket for at se om alting var i orden. Kiggede lidt ind på kajen, derinde var ikke meget at se, kun de store grå kornpakkerier, og ved hjørnet af det ene sad en søvniigt brændende gadelygte som kastede et mat lys over de nærmeste omgivelser. Med lange mellemrum passerede to politibetjente og deres hund i denne lyscirkel. Ellers lå det hele øde og stille, og da afstanden til byen var så stor, trængte ikke en lyd af trafikken ud til hvor skibet lå.

Betjentenes hund gav ellers anledning til at jeg fik en alvorlig forskrækkelse. Da jeg igen havde eftersat fortøjningerne tænkte jeg at jeg hellere måtte se at få ordnet det med opvasken i kabysen, som jeg havde lovet kokken. Da jeg jo med den øverste dør åben kunne have øje med alt, mente jeg at så blev min vagt passet godt. Men – jeg havde kun regnet med mennesker, så betjentenes hund havde jeg ikke forudset skulle blive årsag til det som skete.

Jeg vaskede op og gjorde rent over det hele, lavede en tår kaffe, og havde vældig travlt, da tiden nærmede sig til jeg skulle purre Donkeymanden, som skulle op og fyre til damp til spillene. Der skulle kaldes på ham kl. 4 – kokken skulle purre kl 5, og kammeraterne kl 5½. Når først man begyndte at purre gik tiden hurtigt. Glad var jeg, at den nat snart var omme. Jeg tænkte ikke, da jeg stod inde i den lune kabys, at jeg snart skulle opleve et helt mysterium:

I den agterste rigning havde Hovmesteren en kødsæk hængende et stykke oppe i Vantet, der mentes den at hænge i fred og ro for angreb fra uvedkommende dyr. Den var just dagen før denne vagt bleven fyldt med fersk oksekød til suppe, da det er en regel at søfolk får så megen fersk mad som muligt når skibet ligger ved land. Som erstatning for det megen salte og konserverede kost de får når skibet er ude i søen. Jeg ville lige før jeg skulle purre Donkeymanden ud, gå skibet rundt for at se, om det hele var i sin orden. Jeg var lige kommet ned ad den lille trappe der førte ned til agterdækket, da jeg til min store forskrækkelse ser en hel kødfjerding ligge på dækket, der var flænset i den, og den var svinet til fra det snavsede dæk!

Poeten August

”Gladsaxe Kirke”

Der står du strunk du gamle borg
med mosgroet tag og sten
Slægter kommer og slægter går
Ved din fod der hviler deres ben.

Trods hærget du blev af tidens tand
og skændet af fjendens lue
Stadig toner klokkernes klang over by og land,
højt det klinger mod himmelens bue.

Omkranset du er af pil og lind,
Blyfattet er dine ruder.
Igennem dem skinner aftensol ind,
kaster skygger inde og ude.

Slægter kommer og slægter går,
tiderne komme og rinde.
Mod himmelen hæver sig vinter og vår
din gamle agtværdige tinde.

I ly bag dit gærde, i ly ved din fod
breder sig en fredfyldt have.
Derinde ofte stille jeg stod
mellem blomstersmykkede grave

Aug. Hansen

Et minde om min første kærlighed

Ej mer skal jeg høre din stemme,
ej mer skal jeg trykke din hånd.
Dit minde jeg ej vil glemme,
hos mig leve vil altid din ånd.

Nu træt dit øje du lukke,
for smerte du altid er fri.
Dit livslys hernede er slukket,
og tændes i Himmerig

Skal ej dine øjne skinne,
Når i glæde de imod mig så.
Dem vil jeg som stjerner finde
højt oppe på himmelen blå.

7. Jan. 1936 Aug. Hansen

De to der venter hjemme

Derude i den store verden jeg så en masse mærkelige ting.

Jeg fór til syd – jeg fór til nord, ofte for skiftende vind.

Men når hjemad det gik mod hjemmets kyst, mod Danmarks klitter og strand,
gik arbejdet altid med liv og lyst – og altid med en gang.

For hjemme i det gamle land der altid ventede to.

Hos dem jeg altid kærlighed fandt, og ægte, det kan I tro:

Trods Bedste var gammel og grå hendes hår, af alder hendes ryg var bøjet,
hun smilte af glæde når hun mig så med et kærligt blik i sit øje.

Den anden var min udvalgte brud, for hende mit hjerte banke.

Hende jeg mødte i forårs-skrud mellem blomster og stokroser ranke.

Og vi satte bo på Nørrebro, indestængt bag høje mure.

Men lys er der hvor kærlighed bo, og ikke miner sure.

Da vi hjemmet fik samlet og sat,

en rigtig hyggelig rede,

Da fatted min hånd atter skibets rat,

for skibets kurs at lede.

Da atter hjem fra sø jeg kom,

det var noget mutter syntes om.

Og mod mig hendes stemme lød:

Bliv hjemme, fatter, så er du sød.

Alma, Alice – og Gurli på vej!

Et møde med efteråret i skoven

Jeg sad ude i skoven under bøgenes hvælv. Skovbunden, der var våd og fugtig, opsendte en duft af gæring i det nedfaldne løv og planterester. Gennem det efterårsgyldne løv sendte solen sine kaskader af lys gennem bladkronerne, og dansede omkring på skovbunden, som var et gyldent tæppe med lysreflekser i mange farvetoner. Det hele var et sandt orgie af farver. Omkring mig lød stadig små knald når bladene måtte slippe deres plads på kvistene, og de dalede gennem luften og lagde sig til hvile.

Alle de små knæk lød for mit øre som en fin musik, en afsked med denne sommer som har glædet mit øje. Det var som alt anstrengte sig for at sige sommeren farvel i en strålende symfoni.

Det er den følelse jeg får når jeg sidder ved staffeliet, og på mit lærred prøver at fæstne mit indtryk. Sidder ene og som selskab har et lille egern som gør sin øvelse fra træets rod til top, snart oppe, snart nede.

Flere fugle, bl. a. Skovskaden, en livlig og broget fugl som med skingrende skrat flyver fra træ til træ - den lille rødkælk som ved træets rod søger efter larver.

Som man sidder der føler man sig så samhörig med naturen, at man ikke i øjeblikket kan forstå man er nær ved den travle pulserende verden, med hastig trafik som i hurtigt jag farer igennem skoven ad den snorlige autostradalignende vej som er trukket lige igennem. Men støjen når ikke ind til den stille krog hvor jeg sidder og nyder skovens afslutning på den sommer som er på hæld.

Efterår 1958 August Hansen.

August døde 1. maj 1959

Møllen på møllegården var placeret på en ejendom i Hønske, men blev flyttet til Viby sommeren 1933.

Møllegården i Hønske

I disse bøger skrev han digte jævnligt gennem årene.

Erindringerne er hovedsageligt skrevet 1958, kort før hans død.

Jeg har ladet hans egne ord gælde, har kun tilføjet et par kommaer og punktummer her og der.

August 1950